	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2010-07-20	SIDOR	1 (6)
	BAKGRUNDSdokUMENT	MÖBLER			

BAKGRUNDSINFORMATION FÖR MILJÖANPASSAD UPPHANDLING AV MÖBLER

ALLMÄNT OM PRODUKTGRUPPENS MILJÖASPEKTER OCH ANDRA ASPEKTER FÖR MILJÖANPASSAD UPPHANDLING AV MÖBLER¹

Möbler är ofta sammansatta av många olika typer av material. Det kan vara trävirke, träfiberskivor, metaller, plaster, läder/skinn, stoppmaterial, textilier och glas. För att en möbel skall vara fullgod med avseende på både funktion och hållbarhet krävs det vanligen att flera av dessa olika material nyttjas. Möbelns livslängd har också en betydelse då möbler med lång livslängd bidrar till minskat materialutnyttjande.

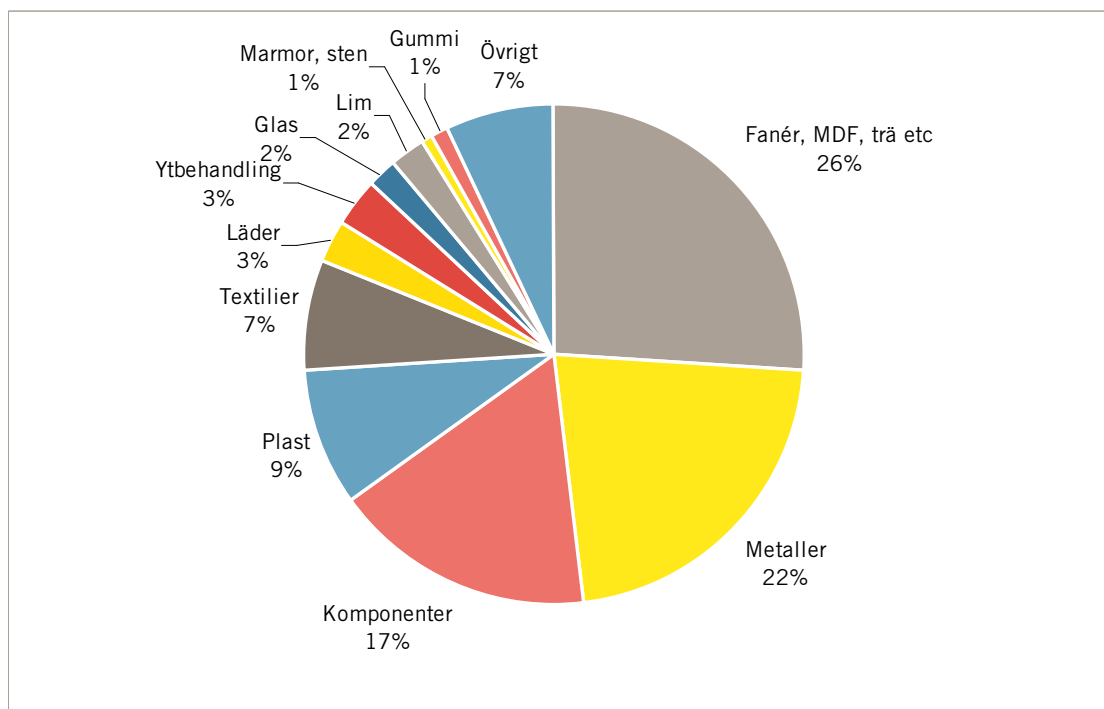

Diagram 1. Andelen av olika material som används i möbelproduktion. Bearbetad från EU GPP Background Report Furniture

Träfiberskivor som t ex spånskivor och MDF-skivor har hög hållfasthet och medger en rationell tillverkning. De kan dock innehålla hälso- och miljöfarliga ämnen.

¹ Huvudsaklig källa: SIS Miljömärkning, EU GPP, Background Report Furniture

	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2010-07-20	SIDOR	2 (6)
	BAKGRUNDSdokUMENT	MÖBLER			

Tyger och stoppmaterial kan ge stora utsläpp vid tillverkningen. För tyger av bomull handlar det om besprutning och för polyester handlar det om infärgning och andra processteg. Det kan också handla om miljöfarliga ämnen som tillsätts tyget eller stoppningen, såsom vissa färgämnen och flamskyddsmedel. Slutligen finns det också ämnen som tillsätts under tillverkningen av själva möbeln som lim och ytbehandlingsmedel. Det är inte ovanligt att dessa innehåller hälso- och miljöfarliga ämnen.

Återvinning och avfall. De olika materialen bör vara märkta och gå att separera för återvinning.

Olika miljö- och hälsofarliga ämnen. Det används en mängd olika kemiska produkter både som tillsatser i material och under produktionen. Det handlar till exempel om flamskyddsmedel och klorfenoler i tyger och stoppning, formaldehyd i träfiberskivor, ytbehandling av metall och plast och olika tillsatser.

Möblers miljöbelastning handlar däremot om så mycket mer än bara livslängden och innehåll av olika ämnen. Exempelvis trävirke, som används till möbler, kan komma från skyddsvärda områden. Det handlar då inte bara om tropiska regnskogar utan lika mycket om skogen i bl a Skandinavien, övriga Europa eller Nordamerika. Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier, omfattar däremot inte några krav på skogsråvara i dagsläget och det gäller inte bara möbler, utan samtliga produktområden som innehåller träråvara (såsom papper och byggmaterial) . Miljöstyrningsrådet arbetar för närvarande med att ta fram generella riktlinjer för skogsråvara, de kommer när de är klara att inarbetas i kriterierna för möbler..

	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2010-07-20	SIDOR	3 (6)
	BAKGRUNDSOKUMENT	MÖBLER			

FOKUSOMRÅDEN FÖR MILJÖSTYRNINGSRÅDETS UPPHANDLINGSKRITERIER FÖR MÖBLER

EU har arbetat fram riktlinjer för grön offentlig upphandling av vissa produktområden, bland annat möbler². EU har i sitt GPP-verktyg (GPP = Green Public Procurement) fokuserat på ett antal områden. Miljöstyrningsrådet har tillsammans med expertgruppen under arbetet med att uppdatera kriterierna valt att fokusera på de områden där störst miljöpåverkan finns samt de som är relevanta för svenska förhållanden. Flera av kraven motsvarar kraven i GPP-dokumentet för möbler.

Följande områden har tagits med i kriterierna för möbler:

- flamskyddsmedel
- lim
- ytbehandling
- textilier och läder
- materialåtervinning
- tillgång till utbyteskomponenter
- miljöanpassad produkt
- produktens miljöpåverkan

Mer information om respektive krav finns i motivdokumentet till möbelkriterierna.

ALLMÄNT OM MILJÖMÄRKNINGSKRITERIER OCH OFFENTLIG UPPHANDLING:

De olika miljömärkningssystem som finns idag syftar till att stimulera utvecklingen mot mer miljöanpassade produkter och främja de främsta produkterna på marknaden (i regel 25-30% av marknaden). Miljömärkningen är ett verktyg för företag att kunna marknadsföra miljöanpassade produkter och hjälp för konsumenterna att välja produkter.

Kriterier för miljömärkning kan användas vid offentlig upphandling, som en del i den tekniska specifikationen av en produkt eller som utvärderingskriterium. Detta anges specifikt i direktiven och i den svenska lagen om offentlig upphandling (LOU). En särställning har EU Ecolabel som är en (frivillig) EU-förordning, direkt tillämpbar och bindande för medlemsstaterna och vars kriterier är framtagna för att fungera på den inre marknaden.

Miljömärkningskriterier som är framtagna i enlighet med standarden ISO 14024 eller motsvarande innebär att dessa är kvalitetssäkrade och bygger på vetenskaplig grund.

Licens för ett visst märke kan dock aldrig krävas. Andra typer av verifierat (testrapporter, intyg från tillverkare etc.) måste godtas av en upphandlande myndighet. Det är endast

² http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2010-07-20	SIDOR	4 (6)
	BAKGRUNDSOKUMENT	MÖBLER			

möjligt att använda sådana kriterier som är direkt relaterade till produkten som ska upphandlas. Vissa av kriterierna i ett miljömärke måste ibland uteslutas (d.v.s. inte ingå i upphandlingens specifikation). Det kan gälla allt från kriterier för marknadsföring av märket, miljöledning och sociala aspekter. Kriterierna behöver med andra ord analyseras så de inte bryter mot proportionalitetsprincipen, inte har för dålig koppling till föremålet för upphandling och inte är möjliga att kontrollera och följa upp separat. Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier har i viss utsträckning samma eller i väsentlighet liknande krav som bl.a. miljömärkningen Svanen och EU Ecolabel.

FAKTA OM MILJÖMÄRKNINGSSYSTEM ETC. INOM MÖBELOMRÅDET

MÖBELFAKTA

Möbelfakta är ett referens- och kvalitetssystem för möbler och har funnits i Sverige sedan 1970-talet. Möbelfakta är för närvarande under omarbeting och en ny version lanseras hösten 2010. I nya Möbelfakta kommer kravområdena på möbler att bestå av tre delar; miljö, kvalitet (tekniska krav) samt socialt ansvar. Kravstandarden kommer att vara kompatibel med de stora internationella systemen. Mer information kommer att finnas på Trä- och möbelindustriförbundets webbplats: www.tmf.se.

SVANEN

Svanen är en gemensam nordisk miljömärkning som uppfyller kraven i ISO 14024 om krav på miljömärken. Svanen administreras i Sverige av Miljömärkning Sverige AB.

Svanens krav varierar mellan olika produkter. Gemensamt för alla produktgrupper är:

- Hänsyn tas till produktens miljöbelastning från råvara till avfall, d.v.s. under produktens hela livscykel.
- Krav ställs på produktens kvalitet och funktion. Produkten måste vara minst lika bra som likvärdiga produkter på marknaden.
- Kraven höjs successivt för att säkerställa att en svanmärkt produkt ständigt tillhör de bästa ur miljösynpunkt.

För kriterier för Möbler och inredningar (version 3.6, giltig t.o.m. 2011-12-31) gäller följande: Möbler, inredningar, dörrar samt ljusarmaturer för användning inomhus kan svanmärkas. De krav som ställs bygger på en livscykelvärdering av produkten och rör tillverkning, användning och avfall. Tyngdpunkten ligger på användning av certifierad träråvara, återanvänd plast och metall, minskadanvändning av miljö- och hälsoskadliga ämnen, god hållbarhet samt återvinningsbarhet. Mer information om Svanens kriterier finns på www.svanen.nu.

	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2010-07-20	SIDOR	5 (6)
	BAKGRUNDSdokUMENT	MÖBLER			

EU ECOLABEL

EU Ecolabels, tidigare EU-blomman, mål är att bidra till en mindre miljöbelastande konsumtion inom EU genom frivillig miljömärkning. Det grundar sig på en frivillig EU-förordning (1980/2000/EG) som är direkt tillämpbar i alla medlemsländer. EU Ecolabel harmoniseras i stor utsträckning med Svanen och fungerar i stort sett på samma sätt.

EU Ecolabel har i dagsläget kriterier för trä möbler och bäddmadrasser.

Även EU Ecolabel administreras i Sverige av Miljömärkning Sverige AB. Mer information om EU Ecolabel finns på www.svanen.nu och www.eucolabel.eu.

CERTIFIERADE MILJÖDEKLARATIONER

Certifierade miljödeklarationer enligt ISO 14025 innehåller miljöinformation om en produkts miljöpåverkan under hela dess livscykel. Miljödeklarationen är granskad av en oberoende tredje part.

Exempel på information som ingår i en certifierad miljödeklaration är innehåll av miljö- och hälsofarliga ämnen, information om produktens totala miljöpåverkan från råvaruhantering till skrotning uppdelad i olika miljöpåverkanskategorier, exempelvis utsläpp av växthusgaser.

På möbelområdet finns ett antal producenter som tagit fram miljödeklarationer både i det internationella programmet för miljödeklarationer (EPD®systemet) och i nationella system, bland annat det norska systemet. Miljöstyvningsrådet administrerar det internationella EPD®systemet. I EPD®systemet finns även möjligheten att ta fram så kallade klimatdeklarationer, som särskilt ger information om produktens klimatpåverkan. För mer information, se www.environdec.com.

ÖKOTEX STANDARD 100

Öko-Tex är en märkning av textilier. Certifikat finns utfärdade i Europa, Asien, Sydamerika, Nordamerika och Australien/Nya Zeeland. Tillverkaren låter utföra laboratoriekontroller av den textila produkten för att säkerställa att den är fri från kemiska ämnen som vid direkt kontakt är farliga för människan (s.k. humanekologiska krav). En hel del av dessa kemiska ämnen är också miljöfarliga.

Öko-Tex kontrollerar bl a tungmetaller, pentaklorfenol, carriers, bekämpningsmedel, formaldehyd, färgämnen/arylaminer samt hårdighets- och äkthetsegenskaper. I Sverige är forskningsinstitutet Swerea IVF AB ansvariga för certifieringen. I flera fall överensstämmer Öko-Tex Standard 100 med miljömärkningarnas kriterier på färdig textil, den stora skillnaden är att inga krav på hur råvaran framställs ställs. Indirekt kan dock Öko-Tex bidra till minskad användning av kemikalier totalt sett.

En utvidgning av Öko-Tex är Öko-Tex Standard 1000. Den omfattar även tillverkningsprocessens alla olika steg och är uppbyggt som miljöledningssystem. Öko-

	MILJÖSTYRNINGSRÅDET	DATUM	2010-07-20	SIDOR	6 (6)
	BAKGRUNSDOKUMENT	MÖBLER			

Tex 1000 måste kombineras med certifikat för Öko-Tex 100. För mer information, se <http://www.oeko-tex.com>.

TCO DEVELOPMENT

TCO Development hade tidigare en kvalitets- och miljömärkning av arbetsstolar och höj- och sänkbara arbetsbord för kontorsarbete. Numera utfärdar TCO Development inga nya certifikat för kontorsmöbler.